

Jazyk, písmo, implikátní řád

- dvě události odlišují živočišný druh *Homo sapiens sapiens* od ostatních tvorů obývajících planetu Zemi
- 1. vznik jazyka a rozvoj sociálně komunikačních procesů
- 2. vznik písma
- jazyk začal člověka vytrhávat z náruče intimního symbolizmu
- svět percepce překrýván symboly distantními. Ty vznikají v procesu konceptualizace – tj. v procesu vytváření pojmů
- dvě funkce jazyka: performativní a komunikační

Jazyk

- konceptualizace rozděluje plynulou zkušenost vědomí a tím od plynulého vědomí umožňuje odstoupit
- odstup od širší skutečnosti uvolňuje intelekt, přináší reflexi symbolů a vznik sebevědomí, zcela jiné vidění světa
- konceptualizace plní performativní funkci - označením části reality provádíme její změnu, definujeme ji a následně o ní takto myslíme a nakládáme s ní

Jazyk

- díky komunikační funkci jazyka může být definovaná realita sdílena větším počtem lidí
- spojuje je stejným chápáním a viděním světa a má vliv na jejich společenské chování v tomto světě
- „Každá mateřština učí své mluvčí zcela jedinečným způsobem, jak vidět a cítit svět a jak ve světě jednat.” McLUHAN

Jazyk

- schopnost reflektovaného prožitku vědomí umožňuje člověku přesahovat viditelnou skutečnost, ustavuje transcendingující vědomí
- sdílené transcendingující vědomí vede k utváření narativních mýtů a ke konstituování orální kultury
- vnitřní informace orálního kulturního systému je nesena jazykem a hlavní funkcí jazyka je rozsévat memy
- v každé době a kultuře jsou protěžovány určité oblíbené a pro ně typické výrazy

Jazyk

- masivní rozšíření slova není měřítkem jeho úspěšnosti, mnohdy znamená vytržení z původního kontextu, rozmělnění významu a snížení jeho integrovatelnosti do celku zkušenosti
- snížená integrovatelnost výrazu svědčí o virálním původu memetické informace, vyhýbající se racionálnímu zpracování. Rychle se šíří po celé populaci, ale popularita jim dlouho nevydrží

Písmo

- písmo je záznamem řeči, fixuje ji a uchovává
- řeč vytrhla člověka z kolektivního nevědomí a otevřela mu cestu ke kolektivnímu vědomí
- abeceda vyděluje člověka z kmenové orální kultury mýtů a magie a individualizuje kolektivní vědomí
- fonetická abeceda byla technologií, která se stala prostředkem vytvoření „civilizovaného člověka“
- hlavními znaky literárních společností jsou oddělenost jedince, prostorová a časová kontinuita a uniformita kodexů

Písmo

- lidé orálních kultur vytvářejí nástroje, jimiž jsou schopni měnit prostředí, ale tyto ontotvorné aktivity jsou v kulturním systému produkovány nepřímo, nejsou předem informačně předepsané
- efektivní algoritmy praktické lidské činnosti jsou předávány ústně, jejich tvorba probíhá empirickým hledáním a pomalým narůstáním kulturní informace

Písmo

- orální kultury stojí na jednoduché materiální kultuře, jež transformuje přirozené ekosystémy, ale zároveň respektuje přirozenou rovnováhu mezi člověkem a jeho životním prostředím. Kulturní informace je reprodukována biosférou s níž je kompatibilní
- schopnost lidstva kódovat informace do hmotného nosiče znamená rozšíření paměti, v níž je kulturní informace vázána. Znamená také zrod dovednosti se stále větší přesností (od piktogramů, ideogramů k fonografickému písmu) zapisovat informaci do implikátního řádu

Jazyk, písmo, implikátní řád

- memetické informace jsou zapsány do nosiče (vektoru), v němž jsou konzervovány a nezměněny předávány jako **kulturní zárodečný materiál**
- kulturní zárodečný materiál zakódovaný v implikátním řádu je informačně předepsaný a má povahu návodu. Z jednoho identického hmotného nosiče lze aplikací zapsaných algoritmů zkonstruovat stejně strukturovaný fyzický objekt či sdělit stejnou vzpomínku
- člověk si osvojil přímý způsob produkce kulturních struktur, vyčlenil lidskou kulturu z přírodního řádu, nutnost adaptovat se na přírodní podmínky nahradil schopností adaptovat si tyto podmínky pro své potřeby

Transport a transfer informací

- člověk tvoří pro memy umělé struktury – tzv. vektory. Tyto schránky umožňují memům překročit čas nezávisle na tělech svých živých nosičů
- postavit stejný dům ve dvou různých městech podle dvou kopií jednoho vektoru (architektonického plánu) je možné pouze pokud vektor překoná prostorovou vzdálenost. Obdobně dopis
- je třeba zajistit hmotnou přenositelnost vektoru (portability), tzv. **transport**. Ten zajišťují transportní technologie jako domestikovaná zvířata, sáně, vozidla opatřená koly, lodě, letadla apod.

Transport a transfer informací

- vznik abecedy a papyru se stal podnětem pro stavbu rychlých silnic s pevným povrchem
- s přibýváním nových silnic a komunikací se zakřivuje vnímání prostoru a času. Nové komunikace umožňují rychlejší přesuny lidí i s jejich myšlenkami, doba cestování se zkracuje
- vzdálené oblasti nejsou tak daleko a mohou být zapojeny do nových společenských uspořádání a stát se součástí obřích impérií
- dynamizuje se mocenská vláda – statické kněžské byrokracie, jsou připraveny o výsady rostoucími počty písařů a úředníků placených světskými vládci

Transport a transfer informací

- transferové technologie svou opakovatelnou povahou (spojení mezi dvěma místy je v každém z nich identické) homogenizují krajinu
- zvyšují plodnost memů, jsou replikačním soustrojím memů. Replikační soustrojí podléhá evoluci a touto evolucí je technologický vývoj
- transportujeme-li vektor z místa na místo, můžeme podle něj reprodukovat jím popisované struktury. Existuje-li dostatečně homogenní prostředí, není nutné kvůli duplikaci transportovat celý vektor, stačí pouze uskutečnit transfer informace (z angl. transferability - přenositelnost), tj. nechat „protéci“ informací z jedné části média do druhé

Transport a transfer informací

- transferové technologie homogenizují heterogenní místa, tím vzniká vhodné prostředí pro rozvoj specifického druhu transferových technologií, pro technologie informační
- základními vlastnostmi informačních technologií jsou přenosnost informace na dálku - informace se šíří médiem vyplňujícím prostor a masový dopad v simultánním čase
- první, značně jednoduchou, informační technologií je knihtisk - umožňuje užívání vektorů se střípky identického implikátního řádu (identických memů), vznikajících v mnoha kopiích

Transport a transfer informací

- množství kopií usnadňuje přístup k tištěným vektorům - čím jich je více, tím jsou levnější
- masově zprostředkovávají dialekt či jazyk
- jazyk je standardizován – je kodifikována jeho spisovná forma a pravopisná pravidla, je digitalizován rukopis, čímž se zvyšuje přesnost replikace memů
- dochází ke vzniku jazykově homogenizovaných společenských seskupení, sjednocených kulturně i politicky. Člověk je v nich vytržen z mezilidské pospolitosti rodinných gild, individualizován a zařazen jako anonymní člen **národa**

Transport a transfer informací

- tištěné vektory se stávají instrumentem univerzálního vzdělání a výuky jazyka v homogenizované mase jedinců. Vývoj replikačního soustrojí memů se tedy promítl do uspořádání společnosti
- chápání společnosti jako celku obsahujícího množství zaměnitelných částí (jedinci jsou rovnocenní) je extenzí mechanického principu knihtisku. Tento princip se prosazuje i do vědeckého myšlení, kde se stal na dlouhou dobu světovým vědeckým názorem
- knihtisk zakládá společnou představu světa vztahující se k ohraničenému prostoru (státu) a stejnému času

Standardizace a limity přenosnosti

- v čem tkví význam homogenity a uniformity?
- zavádění transportních technologií aplikuje v krajině stejnorodou (opakovatelnou) strukturu. Tato stejnorodost zajišťuje maximální propustnost transferové technologie a rozsah identické stejnorodosti určuje šířku pásma propustnosti a tedy i dosah určitých transportních technologií (např. koleje s identickým rozchodem)
- širokou homogenitu zajišťuje proces standardizace

Standardizace a limity přenosnosti

- standardy předepisují jednotnou úpravu transferových i transportních technologií, a tím umožňují rychlejší pohyb informací i s jejich vektorem. Vytvářejí normalizované světy, efektivně přizpůsobené přenášeným informacím
- standardy samy jsou memy, které urychlují přenos a replikaci a tak prospívají šíření komemů, jejichž jsou užitečnou součástí (př. standardizovaná knihovnická pravidla – ISBD – a formáty typu MARC, umožňující komunikovat a sdílet záznamy a tím je šířit dále)

Standardizace a limity přenosnosti

- ve vědě standardy zastávají potvrzovací funkci. Pokud v normalizovaném prostředí (tj. v laboratorních podmínkách) můžeme opakovat experiment se stejnými výsledky – implikátní řád se rozvine na jiném místě shodně, je tento experiment verifikovaný
- takovýto experiment vypovídá tedy mnohem více o normalizovaném světě, než o „nespoutané“ realitě. Požadavek opakovatelnosti se zde jeví jako další replikační strategie memů
- pokud pokus opakujeme v nestandardizovaných podmínkách, může být průběh rozvinování stejné části implikátního řádu ovlivněn již existujícím explikátním řádem - výsledek není na různých místech shodný. Potřebujeme upravit prostředí podle jednotných standardů, → identické výsledky

Standardizace a limity přenosnosti

- standard je potřeba importovat do nového, nestandardního prostředí a očekává se, že zde vytvoří shodné podmínky, v nichž bude identické rozbalení implikátního řádu uskutečnitelné
- standard (jeho memy) je proto sám zaznamenán jako artefakt (vektor) obsahující implikátní řád a je přenášen pomocí transportních technologií
- stále nedokážeme zajistit dostatečnou přesnost přenosu v nestandardizovaných podmínkách. Nelze tudíž ani přesně předpovědět, jak bude proces zpředmětňování přesně probíhat

Standardizace a limity přenosnosti

- aby byl přenos v nestandardizovaných podmínkách přesný, bylo by nutno zaznamenat podmínky, v nichž je standard ideálně funkční, tj. vytvořit standard vyšší úrovně
- pokud bychom se chtěli vyhnout nekonečnému regresu standardů stále vyšší úrovně, museli bychom znát absolutní informaci o způsobu podmiňování celého světa ve vztahu k průběhu rozbalování, což je technicky nemožné